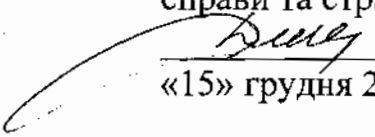

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок»

Допускається до захисту
завідувач кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

 доцент О.О. Драган
«15» грудня 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В
УКРАЇНІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

Виконала:

Ліченко Анастасія Володимирівна

(підпис)

Наукові керівники:

доцент Ткаченко Катерина Віталіївна

(підпис)

директор Білоцерківського АТ «СГ «ТАС»

Степчук Агнеса Степанівна

(підпис)

Рецензент:

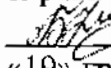
доцент Гаврик Олеся Юріївна

(підпис)

Я, Ліченко Анастасія Володимирівна, засвідчую, що кваліфікаційну роботу
магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Затверджую
гарант ОПП «Фінанси, банківська
справа та страхування»
 доцент І.В. Артімонова
«19» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра
Ліченко Анастасії Володимирівні

Тема: «Перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні (за матеріалами ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»»)

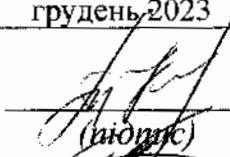
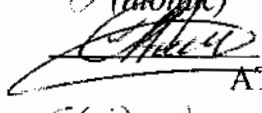
Перелік питань, що розробляються в роботі: розглянути теоретико-економічну сутність та роль страхування життя, як базового елемента ринкових відносин, дослідити основні проблеми галузі страхування життя в Україні, проаналізувати зміни та тенденції досліджуваної галузі під час світових змін, здійснити порівняння страхового ринку України та зарубіжного ринку, провести фінансовий аналіз ПрАТ «СГ «ТАС», розглянути перспективи та прогноз розвитку страхування життя в Україні.

Вихідні дані: консолідована фінансова звітність ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

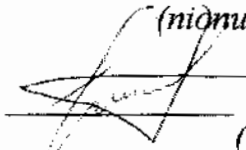
Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання	Відмітка про виконання
Огляд літератури	січень-лютий 2023	виконано
Теоретико-методична частина	березень-квітень 2023	виконано
Аналітична частина	травень-липень 2023	виконано
Рекомендаційна частина	серпень-вересень 2023	виконано
Оформлення роботи	жовтень 2023	виконано
Перевірка на плагіат	листопад 2023	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2023	виконано
Подання на рецензування	грудень 2023	виконано

Наукові керівники

 доцент К.В. Ткаченко
 Директор Білоцерківського
АТ «СГ «ТАС» А.С. Степчук
(підпис)

Здобувач

 А.В. Ліченко
(підпис)

Дата отримання завдання «22» грудня 2022 року

РЕФЕРАТ

Ліченко А.В. «Перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні (за матеріалами ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»)»

Досліджено сучасний стан галузі страхування життя в Україні та виявлення основних проблем цього виду страхування зокрема на ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС».

Використано такі методи наукового дослідження, як інтеграція даних, методи порівняльного аналізу, науково-аналітичні методи, що сприяли вивченню феномену страхування в національній економіці, монографічний аналіз, синтез, аналогія, метод узагальнення та порівняння, системний підхід, графічний аналіз, статистичний аналіз.

Встановлено основні проблеми ринку страхування життя та розроблено напрями реформування досліджуваної галузі, а саме: інновації в діяльності страховиків - розробка та продаж нових та оновлених послуг, удосконалення умов договорів страхування, запровадження програм з мікрострахування; удосконалення державного регулювання в страхуванні життя та системи управління інвестуванням страховиків; застосування економічних індикаторів, які підвищують привабливість щодо укладання договорів накопичувального страхування; зростання рівня фінансової грамотності та обізнаності громадян щодо послуг в страхуванні життя.

Зроблено висновок, що сучасний стан розвитку галузі страхування життя є незадовільним та має ряд негативних факторів, а саме: невеликий рівень доходів громадян, неготовність держави до суттєвих законодавчих реформ, нестабільне податкове законодавство та відсутність належної ринкової інформації.

Одержані результати можуть бути використані у практиці вітчизняних страхових установ при прийнятті стратегічних рішень щодо забезпечення достатнього рівня їх фінансової стійкості та стабільності небанківського фінансового сектору в цілому.

Кваліфікаційна робота магістра містить 79 сторінок, 9 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел із 60 найменувань, 7 додатків.

Ключові слова: страхова компанія, особисте страхування, страхові послуги, ризик, управління.

ANNOTATION

Lichenko A. «Prospects for the development of the life insurance market in Ukraine (based on the materials of «TAS INSURANCE GROUP»PJSC)»

The current state of the life insurance industry in Ukraine was studied and the main problems of this type of insurance were identified, in particular at «TAS INSURANCE GROUP» PJSC.

Such methods of scientific research as data integration, methods of comparative analysis, scientific and analytical methods that contributed to the study of the phenomenon of insurance in the national economy, monographic analysis, synthesis, analogy, method of generalization and comparison, systematic approach, graphic analysis, statistical analysis were used.

The main problems of the life insurance market were identified and directions for the reform of the researched industry were developed, namely: innovations in the activities of insurers - development and sale of new and updated services, improvement of the terms of insurance contracts, introduction of microinsurance programs; improvement of state regulation in life insurance and the investment management system of insurers; the use of economic indicators that will increase the attractiveness of concluding savings insurance contracts; increasing the level of financial literacy and citizens' awareness of life insurance services.

It was concluded that the current state of development of the life insurance industry is unsatisfactory and has a number of negative factors, namely: the low level of income of citizens, the state's unpreparedness for significant legislative reforms, unstable tax legislation and the lack of proper market information.

The obtained results can be used in the practice of domestic insurance institutions when making strategic decisions to ensure a sufficient level of their financial stability and the stability of the non-banking financial sector as a whole.

The master's thesis contains 79 pages, 9 tables, 7 figures, a list of used sources of 60 names, 7 appendices.

Key words: insurance company, personal insurance, insurance services, risk, management.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ.....	7
1.1. Сутність та роль страхування життя як базового елемента ринкових відносин.....	7
1.2. Зміни та тенденції страхування життя під час світових трансформацій.....	13
1.3. Європейський досвід організації страхового ринку в галузі страхування життя.....	19
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «СГ «ТАС» ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ	28
2.1. Аналіз ринку страхування життя в Україні.....	28
2.2. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «СГ «ТАС».....	37
2.3. Аналіз фінансово-господарської діяльності ПрАТ «СГ «ТАС».....	40
Висновки до розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В ПрАТ «СГ «ТАС».....	52
3.1. Оцінка напрямів розвитку страхування життя в страхових групах.....	52
3.2. Перспективи розвитку ринку страхування життя в ПрАТ «СГ «ТАС» ...	56
3.3. Обґрунтування прогнозу розвитку галузі страхування життя в страхових групах.....	59
Висновки до розділу 3.....	68
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ.....	80

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верховна Рада України. Закон України про страхування. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 23.08.2023).
2. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення: 23.08.2023).
3. Про прийняття за основу проекту Закону України про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя : Постанова Верховної Ради України від 08.10.2013 р. № 632-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/632-vii> (дата звернення: 23.08.2023).
4. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр> (дата звернення: 22.08.2023).
5. Проект Закону України про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя від 19.02.2013 р. № 2327. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=2327&skl=8 (дата звернення: 22.09.2023).
6. Абдуллаєва А. Особливості страхового захисту в Україні в умовах війни. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України. *XI Всеукр. Інтернет конф.*, 16 червня, Вінниця, 2022. URL: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyky_konferents/2022/Suchasnyi%20stan%20%D0%A5%D0%86%202022.pdf.
7. Три роки прозорості: страхові компанії відкрили всі свої показники роботи. *Страхова справа*. 2019. № 1. С. 22–24.
8. Фесенко Н. В., Яремченко Л. М. Стан та перспективи функціонування страхового ринку України в умовах глобалізації. *Економіка & держава*. 2019. № 8. С. 28–34.

9. Боднар О. А., Хоренженко В. В., Татаренкова Ю. В. Функціонування страхового ринку України в умовах пандемії COVID-19. *Електронний фаховий журнал «Ефективна економіка»*. №10. 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/69.pdf.
10. Тарасенко Д., Тарасенко О., Мироненко С. Аналіз страхового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1496/1442>.
11. Александрова М. М., Довгальок В. В. Економічний зміст та роль мікрострахування як елемента соціального захисту. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2019/38.pdf
12. Гаманкова О. Страховий ринок України в глобальному страховому просторі. *Страхова справа*. 2019. № 2 (46). С. 8–12.
13. Нечипорук Л. Страховий ринок: закономірності становлення та розвитку в умовах глобалізації: монографія. Х.: Право, 2020. 280 с.
14. Шірінян Л. Конкуренція на ринку страхових послуг Німеччини в 1999–2010 роках. *Журнал європейської економіки*. 2017. № 11 (4). С. 509
15. Клапків Ю. М. Аналіз інституціонального розвитку ринку страхування життя в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. №25. Част. 2, 2017. С. 131 - 134.
16. Статистика страхового ринку України URL: https://forinsurer.com/stat?fbclid=IwAR0njAmkhuFKiw0_azJb9gCSBjH19JNhJF46l0M5XOdjaYZCYiVcy_qhVxk. (дата звернення: 15.05.2023).
17. Онлайн-журнал про страхування «Фориншурер». URL: forinsurer.com (дата звернення: 23.09.2023).
18. Щодо нарахування ЄСВ за договорами довгострокового страхування життя: Лист ПФУ від 30.03.2011 р. № 6174/03–30. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/pens/1979-6174.html> (дата звернення: 10.09.2023).

19. Directive 2019/138/EC of the European parliament and of the council of 25 November 2019 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) Official journal of the European Union. 17.12.2019. URL: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF> (дата звернення: 10.09.2023).

20. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 р. URL:https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/CP_finsektor_2020_2017-01 (дата звернення: 10.09.2023).

21. Markets during COVID-19: A Case of UK. Economic Research-Ekonomiska Istraživanja 2021: 1–19 pp.

22. Xong Lim Jin, Lim Jin Xong, and Ho Ming Kang. A Comparison of Classification Models for Life Insurance Lapse Risk. International Journal of Recent Technology and Engineering 7: 2019. 245–250 pp.

23. Березіна С. Б. Порівняльна оцінка національної і закордонних систем страхування. *Економіка & держава*. 2018. № 6. С. 37–43.

24. Yakob R., Hafizuddin-Syah, and Nurfarhana H. Demographic analysis towards the understanding of education takaful (islamic insurance) plan. *Malaysian journal of society and space* No. 15: 2019. 92–105 pp.

25. Yong, Jeffery. Insurance Regulatory Measures in Response to COVID-19. FSI Briefs 2020. No. 4. *Financial Stability Institute*. URL:www.bis.org/emailalerts.htm. (дата звернення: 10.08.2023).

26. Волошина-Сідей В., Коверза А. Сучасні підходи до дослідження потенціалу ринку страхування життя. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1641>.

27. Клапків Ю.М. Генезис страхової справи. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2017. Вип.37 (1). С.243-254.

28. Статистика страхового ринку України за 2017-2020 pp. Forinsurer. URL <https://forinsurer.com/files/file00634.pdf> (Дата звернення: 04.05.23)

29. Огляд страхового ринку за I півріччя 2021-2022 рр. НБУ. Статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#> (Дата звернення: 02.06.23)

30. Татаріна Т.В. Функціонування вітчизняного ринку перестраховування в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи*. 2022. №.12 (30). С. 262 – 275.

31. Гудзь О. Є. Розвиток страхування: нові інструменти та методи управління ризиками в цифровій економіці. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 3. С. 4–12.

32. Кібер страхування. MO Group. URL: www.mogroup.com.ua/?p=873 (дата звернення: 06.06.23).

33. Галац М. М. Шляхи підвищення ефективності управління страховими компаніями України. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України: *VIII Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф.*, 14 черв. 2019 р. Вінниця, 2019. URL: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyky_konferents/2019/Suchas.%20stan%20ta%20perspekt.%20gozv.%20fin.%20syst.%20Ukrainy.

34. Третяк К.В., Демченко В.О. Розвиток ринку страхування життя в Україні. *Інноваційна економіка*. 2020. Вип.3-4 (83). С. 169 – 174.

35. Романовська Ю. А., Гаврилук О. Р. Роль страхування в забезпеченні соціальної безпеки. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 41. С. 290–296. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/49.pdf.

36. Проект Закону України «Про страхування» від 29.03.2021 №5315. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id> (дата звернення: 14.05.2023).

37. Погоріленко А. Смарт-контракти у сфері страхування: перспективи впровадження у господарське законодавство України. *Право України*. 2021. № 7. С. 202–217.

38. Рудь І. Ю. Теоретичні основи страхування життя в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 787–792.

39. Рись О. О. Шляхи удосконалення оцінювання фінансової стійкості вітчизняних страхових компаній. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України. *IX Всеукр. наук.- практ. Інтернет-конф.*, 16 черв. 2020 р. Вінниця, 2020. С. 218 - 223. URL: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyky_konferents/2020/Suchas.%20stan%20ta%20perspekt.%20rozv.%20fin.%20syst.%20Ukrainy.pdf.

40. Do hong anh. nature of life insurance. URL: https://www.academia.edu/9550237/NATURE_OF_LIFE_INSURANCE (дата звернення: 21.08.2023)

41. Born P., Bujakowski D. Economic transition and insurance market development: Evidence from postcommunist European countries. *The Geneva Risk and Insurance Review*. 2022. P. 1-37.

42. Singhal N., Goyal S. & Singhal T. The relationship between insurance and economic growth in Asian countries: a regional perspective. *Macroeconomics and Finance in Emerging Market Economies*. 2022. №15(3). 301-322 pp, DOI: 10.1080/17520843.2021.1957599

43. Chvertko L., Vinnytska O., Korniienko T. Inclusive orientation of the development of the insurance market of Ukraine in the conditions of digitalization of the economy. *Strategii și politici de management în economia contemporană* conf. șt. intern., ediția a 7-a, 9-10 iunie 2022. Chișinău: ASEM, 2022. 358-364 pp.

44. Полторак А. С. Розвиток страхових ринків як базис забезпечення резильєнтності систем гарантування соціально-економічної безпеки регіонів. *«Modern Economics»*, 2022. № 34. С. 82-89.

45. Радзивілюк В. Процедура банкрутства страховиків в Україні. *Право України*. 2021. № 7. С. 100–115.

46. Показники діяльності страхових компаній. Наглядова статистика. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>.

47. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні». НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya> (дата звернення: 03.03.2023)

48. Стратегія розвитку фінансового розвитку України до 2025. Звіт про реалізацію за 2021 р. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686>. (дата звернення: 10.09.2023).

49. Звіт з реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року за 2021 рік. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-z-realizatsiyi-strategiyi-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do2025-roku-za-2021-rik>. (дата звернення: 10.09.2023).

50. Бурбель Л. Шість головних викликів, з якими зустрівся страховий ринок упродовж шести місяців війни. Interfax Ukraine. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/856594.html>.

51. World International Insurance Fact Book 2017. International Insurance Institute, 2017. 110 p. URL: http://www.iii.org/si-tes/default/files/docs/pdf/international_insurance_factbook_2017.pdf.

52. Шишпанова Н. О., Боднар О. А. Розвиток страхового ринку України в умовах трансформаційних змін. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук Modern Economics*. №26. 2021. С.185-189.

53. Бурковська А. В., Хоренженко В. В. Розвиток фінтех-індустрії у кризовий період. *Modern Economics*. 2020. № 20. С. 36-40. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-06).

54. Економічна правда. Страхування під час війни. Що зміниться у страхуванні з введенням воєнного стану? *Електронний журнал*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/14/685760/> (дата звернення 12.04.2023).

55. Інформаційне агентство УНІАН. В НБУ розповіли про ситуацію на ринку страхування в Україні під час воєнного стану. URL: <https://www.unian.ua/economics/transport/kompensaciya-zaposhkodzhennya-avtopid-chas-viyni-shcho-potribno-robiti-instrukciya-vid-strahovih-novini> (дата звернення 12.04.2023).

56. NoghaniBehambar H., Salari M. Health benefits of social insurance. *Health Economics*. 2020. Vol. 29. P. 1813–1822.

57. Коверза В.С. Соціальне страхування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 5 (22). С. 85–89.

58. Мельник О. І., Кульбачна Л. А., Жулім М. С. Аналіз сучасного стану страхового ринку в Україні. *Modern Economics*. 2018. № 7. С. 107-113. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/analysis-of-the-current-state-ofinsurancemarket-in-ukraine>. (дата звернення: 13.04.23).

59. ОМС - не панацея. Нова система медичного страхування в Україні запрацює з 2020 року. *Страхова справа*. 2019. № 1. С. 21.

60. Сіренко Н.М. Цифровізація фінансової сфери: тенденції та перспективи. URL: <http://surl.li/gsgoo> (дата звернення: 10.04.2023).